

Eén zwaluw maakt de Iraanse Lente niet -

Auteur: Dirk Rohtus

- www.deredactie.be

zo 04/08/2013 - 16:15

Aflossing van de wacht in Iran dit weekend. ‘Enfant terrible’ Mahmoud Ahmadinejad is president af. Hassan Rouhani werd op zaterdag 3 augustus als diens opvolger bekrachtigd door de Opperste Leider, ayatollah Ali Khamenei. Op zondag stelt de nieuwe president, die als een ‘gematigde’ geldt, zijn nieuw kabinet voor aan het parlement. De vraag die zowel het Westen als de bevolking in Iran bezig houdt, is of er daadwerkelijk iets gaat veranderen in de richting van meer vrijheid.

Rouhani liet tijdens de presidentsverkiezingen van 14 juni zijn concurrenten met 51% van de stemmen ver achter zich. Vooral jonge mensen die naar meer vrijheid snakken, hadden hem hun stem gegeven. Zelf had de presidentskandidaat hoge verwachtingen gewekt, bijvoorbeeld met verklaringen als: ‘Tot de idealen van Iran behoorde oorspronkelijk niet de onderdrukking van vreugde en vrolijkheid’ (in een interview met een jongerenmagazine). De Iraanse revolutie van 1978-‘79 is inderdaad gekaapt door de somber ogende ayatollahs; de linkse en liberale krachten die mee het regime van de sjah aan het wankelen hadden gebracht, werden niet veel later op een zijspoor gezet, vervolgd en onderdrukt.

Vrees

Iran verkeert in een economische malaise met een torenhoge inflatie en werkloosheid en is op het internationale toneel politiek geïsoleerd. Het Westen heeft zware economische sancties uitgevaardigd omdat het gelooft dat achter het atoomprogramma waaraan Iran sleutelt, niet louter vreedzame bedoelingen zouden schuilen. De vrees dat Teheran aan een atoombom werkt en daarmee Israël zou kunnen bedreigen, is de laatste jaren zeker niet verminderd door allerlei waanzinnige uitspraken van de vorige president. Regelmatig verkondigde Ahmadinejad dat Israël van de kaart moest geveegd worden.

Zal de 64-jarige Rouhani de redelijkheid terugbrengen in het debat? In 2003 was hij door de toenmalige president Mohammed Khatami aangesteld tot toponderhandelaar voor de atoomgesprekken met het Westen. Hij zou toen zo’n goede indruk gemaakt hebben dat vandaag de dag heel wat Westerse politici zich voorzichtig, maar toch, positief uitlaten over de kansen die het presidentschap van Rouhani biedt. Maar ook tien jaar geleden hadden de kansen voor een vergelijk er met een hervormingsgezinde Khatami en een ‘realistische’ diplomaat als Rouhani goed kunnen uitzien.

Desalniettemin vonden Iran en het Westen elkaar niet, misschien omdat de idee in het Westen leeft dat de kaste van de geestelijken aan de touwtjes trekt en de macht van de president sowieso beknot is. Ook nu weer verscherpte het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden drie dagen voor de ambtsinvoering van Rouhani de sancties tegen Iran waarbij vooral de olie-export ervan zou gehinderd moeten worden. Weliswaar gaf de Amerikaanse president Barack Obama te verstaan dat de boycot niet zou slaan op medicijnen en landbouwproducten.

Basics

Er is wantrouwen en er is hoop. Wantrouwen omdat de basics van de Iraanse buitenlandpolitiek niet zullen veranderen. Aan de steun aan de Syrische president Basr al-Assad en aan de sjiietische terreurmilitie Hezbollah in Libanon raakt Rouhani niet. Erkenning van Israël heeft hij ook niet op zijn to-do-lijstje staan.

Israël blijft op zijn hoede. De Israëlische premier Benjamin Netanyahu noemde Rouhani een 'wolf in schapenvacht' en voelde zich in zijn scepsis bevestigd door een uitspraak die de Iraanse president vorige week zou hebben gedaan: 'Het zionistische regime en de bezetting van Jeruzalem zijn een open wonde in het lichaam van de Islamitische wereld en moet verwijderd worden.' Achteraf volgde er een rechtzetting. Rouhani zou helemaal niet gesproken hebben over een 'verwijdering' (van Israël).

Hoop

Een teken van hoop is wel de aanstelling van de ervaren diplomaat en in Amerika gevormde Dschawad Sarif tot nieuwe minister van Buitenlandse Zaken. Een goede zaak is ook dat de bevoegdheid voor de onderhandelingen over het atoomprogramma verplaatst zou worden van de door de ultraconservatieve Said Dschalili beheerste Nationale Veiligheidsraad naar het kabinet van de president of het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Westerse politici laten wel verstaan dat daden belangrijker zijn dan mooie woorden. Er wordt bijvoorbeeld gespeculeerd op de vrijlating van Mir Hossein Mousavi en Mehdi Karroubi, oppositieleiders die in huisarrest zitten. Als Rouhani die geste op 8 augustus, het einde van de Ramadan, zou doen, zou hij weer 'vreugde en vrolijkheid' op het gelaat van Iran toveren. En laat Mousavi nu net de held van de jeugd zijn, van toen hij bij de vorige presidentsverkiezingen in 2009 moest opboksen tegen de manoeuvres van Ahmadinejad. Eén zwaluw maakt de Iraanse Lente niet. Maar ergens moet er een begin mee gemaakt worden.

Dirk Rochtus doceert internationale politiek aan KU Leuven/Thomas More Antwerpen